

Paul NIEDERMAIER

O PERSONALITATE TRANSILVANĂ PAUL BINDER

PAUL BINDER – EINE SIEBENBÜRGISCHE PERSÖNLICHKEIT

Zusammenfassung: Der siebenbürgische Spezialist für historische Geographie (1935-1995) hinterlies ein bedeutendes Werk, vor allem das Material für ein „Lexicon Transylvanicum“ (welches in Gundelsheim aufbewahrt wird). Als Forscher zeichnete er sich durch besondere Aufgeschlossenheit und Hilfsbereitschaft aus.

Numele Binder are o rezonanță deosebită în Transilvania: a existat un explorator al continentului african, Franz Binder, care a realizat o colecție bogată de vechi obiecte africane, colecție căreia îi este dedicat un muzeu distinct la Sibiu.

Paul Binder a fost un descendent al acestei personalități proeminente. Datele cardinale al vieții lui pot fi conturate ușor. S-a născut la 9 martie 1935, la Bod, lângă Brașov. A studiat geologie și geografie la Cluj și a obținut, în 1971, titlul de doctor la Universitatea din Iași, cu o teză de istoria habitatului, referitoare la orașul Brașov. După terminarea facultății a fost repartizat la Jimbolia, unde a lucrat ca profesor. Revenind la Brașov, a fost angajat ca bibliotecar și a lucrat timp de nouă ani la Biblioteca Județeană, ulterior s-a reîntors în învățământ, unde a predat până la pensionarea lui (din motiv de boală), în 1986. Dar, trei ani mai târziu, după schimbarea din 1989, s-a integrat în Universitatea din Brașov. Competența lui a fost recunoscută și în străinătate și, astfel, a fost invitat, ca profesor vizitator, la universitățile din Szeged și Debrecen, unde a ținut prelegeri de istoria Transilvaniei. A murit în data de 9 iunie 1995, la Brașov.

Au existat mai multe componente culturale care caracterizează personalitatea inconfundabilă a lui Paul Binder. În primul rând, a fost un adevărat *homo transilvanicus*, în sensul cel mai nobil al acestei noțiuni. În rădăcinat profund în acest spațiu, cu legături la fel de intense cu toate populațiile de aici, el a semnat lucrările lui, după caz, cu „Paul”, „Pavel” sau „Pál” – aceasta din convingerea că toate cele trei forme ale prenumelui caracterizează una și aceeași existență transilvăneană. A folosit bine toate cele trei limbi din acest spațiu, ceea ce l-a avantajat mult la studiul literaturii de specialitate.

Paul Binder a „trăit” în perioada comunistă din România. În anul 1944 avea 9 ani, în anul 1989, 54 de ani, iar 6 ani mai târziu a decedat. Constrângerile perioadei l-au marcat profund. Au existat anumite teme pe care le-a ocolit totdeauna în discuții cu alte persoane – fapt explicabil tocmai în acest context. Ca istoric a fost precaut. Deși nu i se pot imputa compromisuri, a căutat, prin formularea unor titluri, evitarea problemelor. Astfel, din perioada comunismului național, un studiu privind localizarea reședinței comitelui de Brașov poartă titlul: *Unde a încheiat Mircea cel Bătrân tratatul brașovean din 1395?*; doar ca subtitlu apare, concludent: *Considerații privind localizarea curții feudale din Brașov.*

Situația din perioada comunistă și cea postcomunistă a avut repercusiuni dramatice asupra vieții lui Paul Binder. A avut autorizarea de a emigra în Germania, dar, ca transilvănean convins, a simțit că aici este acasă și, implicit, nu s-a hotărât să plece, ceea ce a dus la dezintegrarea parțială a familiei lui.

Desigur, dincolo de viața lui particulară, contează, în primul rând, realizările lui pe tărâm științific. Deja din datele biografice rezultă preocupările lui principale: deși de formație geograf, Paul Binder s-a dedicat, în primul rând, istoriei. În câmpul de tensiune dintre aceste două domenii s-au desfășurat preocupările lui științifice. Rezultatul lor este o operă bogată, care cuprinde studii istorice, de istoria habitatului și de istoria culturii. În toate acestea a acordat o importanță deosebită conviețuirii românilor, germanilor și maghiarilor în spațiul lui natal. Împreună cu cercetători de renume, ca Arnold Huttmann, Paul Cernovodeanu, Gustav Gündisch sau Gernot Nussbächer, a publicat un număr mare de lucrări de primă importanță - printre care numeroase cărți. *Itinerarul transilvănean al lui Vlad Țepeș, Közös múltunk. Románok, magyarok, németek és délszlávok feudalizmus kori falusi és városi együttélése/Trăcutul nostru comun. Conviețuirea românilor, maghiarilor, germanilor și slavilor de sud în mediul rural și urban din perioada feudalismului sau Unele probleme referitoare la prima mențiune documentară a Brașovului* sunt doar câteva, puține, dintre titlurile studiilor sale. Capacitatea lui de colaborare cu alți cercetători rezultă dintr-o serie de cărți și studii ca, de exemplu, cel privind calamitățile care s-au abătut asupra Transilvaniei de-a lungul vremii, elaborat împreună cu Paul Cernovodeanu.

O preocupare de căpătâi a cercetătorului Paul Binder a fost colecționarea de material. Opera lui științifică cea mai importantă, care a fost rodul cunoștințelor sale deosebit de cuprinzătoare, a fost un material imens, conținând date istorice referitoare la istoria localităților Transilvaniei, intitulată *Lexicon Transylvanicum*. Pe aceeași linie se încadrează și numeroase hărți întocmite pentru *Historisch-landeskundlicher Atlas von Siebenbürgen/Atlas istorico-etnografic al Transilvaniei*, ambele păstrate la arhiva transilvăneană din Gundelsheim.

Dacă ne gândim la personalitatea lui Paul Binder, se cuvine să omagiem și omul, de o integritate morală cu totul deosebită. A fost de încredere, dispus oricând să ofere un ajutor celor din jur. Generozitatea care îl caracteriza dă dovadă nu numai de caracterul lui dar și de profilul științific, deoarece numai un cercetător cu niște cunoștințe foarte vaste poate să împărtășească din acestea celor din jur, fără a avea impresia unei pierderi. Niciodată nu l-a preocupat avantajul lui. S-a implicat și în cercetări științifice care nu-i puteau aduce nici un fel de beneficii și era dispus să pună la dispoziție celor interesați chiar și manuscrise nepublicate.

A fost într-o zi de vară, la începutul anilor '90... Paul Binder m-a dus la cetatea Crizbavului din Munții Perșani. A găsit drumul prin păduri și poieni, pe care, toate, le știa pe nume. L-a răsplătit un cer senin și un soare blând. Asta a fost lumea lui, de care s-a preocupat și la masa de birou.